

Roman Kukawski.

NOWE INWESTYCJE W RZEŹNI I RAKARNI MIEJSKIEJ.

Tak często podnoszona przez nas ze stanowiska przyjaciół i obrońców zwierząt, kwestya braku odpowiednich urządzeń w rzeźni i rakarni miejskiej, stała się w ostatnich czasach aktualną i wchodzi obecnie na realniejsze tory. W związku z innemi sprawami ekonomicznemi zajął się nią zarząd miasta, polecając komisji administracyjnej Magistratu wypracowanie projektu nowych inwestycji w tych zakładach. Projekt został już wypracowany i ma zjawić się na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń Rady miejskiej, a pilniejsze roboty zostaną rozpoczęte jeszcze w bieżącym sezonie budowlanym.

Projekt ten według półurzędowego komunikatu przedstawia się następująco :

— Kosztorys projektowanych inwestycji obliczony jest na 680.000 kor. Powodem konieczności inwestycji jest stały, a w ostatnim dziesięcioleciu niebywale silny rozwój rzeźni miejskiej, albowiem konsumpcya zwierząt w rzeźni miejskiej wzrosła od 1900 do 1909 r. o 38.270 sztuk, czyli o 36% (w roku 1880 zabito sztuk bydła 42.555, w 1890 r. 45.062, w 1900 r. 69.225, a w 1909 r. 106.495 sztuk). Dalszymi powodami są: zły stan parzelni trzawi bydłęcych, zupełny brak aparatów do niszczenia lub przerabiania mięsa nieprzydatnego do konsumpcji i padliny na nawozy, oraz niemożliwy do utrzymania stan, w jakim się znajduje zakład dla oprawcy miejskiego.

Do przyspieszenia akcji w tym kierunku przyczynia się także utworzenie Wielkiego Krakowa. Z gminami podmiejskimi przyjęło miasto dwie rzeźnie: jedną w Półwsiu Zwierzynieckiem, drugą w Krowodrzy. Oba te zakłady nie dadzą się długo utrzymać, gdyż ich urządzenia nie odpowiadają wymogom bezpieczeństwa i higieny; powtórę dlatego, że oddzielna administracya tych zakładów powoduje za wysokie koszty. Zanim się zwinie te zakłady, należy przedtem rzeźnię główną zaopatrzyć w potrzebne urządzenia.

Zamierzone inwestycje podzielić można na trzy grupy. Do pierwszej zalicza komisya administracyjna: 1) Budowę parzelni trzawi, budynku mieszczącego dwa oddziały, pierwszy uposarzony w 4 duże kotły i 57 stolików z kociołkami do wyrzucania trzawi, drugi do parzenia trzawi nierogacizny opatrzonej w 38 kociołków. Projektowane koszty wynoszą 82.505 koron. 2) Podcienienia na postój bydła i nierogacizny, których dotąd brak zupełnie; koszty 9.200 kor. 3) Uporządkowanie i powiększenie obecnych składów na węgle kosztem około 7.000 kor. 4) Uporządkowanie nowych ramp wyładowniczych dla bydła i trzody doprowadzanej koleją do rzeźni o konstrukcyi żelazno-betonowej 4.000 kor. 5) Powiększenie toru i taboru kolei nadziemnej, służącej do przewozu mięsa wieprzowego do chłodni i węgla z magazynów i t. d. 8.100 kor. 6) Powiększenie solarników o 4 ubikacye 12.132 kor. 7) Uzupełnienie robót kanalizacyjnych, wodociągowych i brukarskich 32.063 kor. 8) Fabryka lodu. W chłodni miejskiej zarezerwowano odpowiednio obszerną ubikacyę na pomieszczenie aparatów do wyrabiania lodu krystalicznego. W każdej chłodni fabryka lodu znajdować się powinna, albowiem fabryka taka obniża koszty popędu chłodni i przynosi znaczny dochód z detalicznej sprzedaży lodu. Koszt urządzenia fabryki dostarczającej co godzinę 600 klgr. lodu wynosi 76.000 kor.

Do drugiej grupy inwestycji zaliczyć należy te budowle, które obok każdej rzeźni znajdować się winny, a których w rzeźni krakowskiej zupełny brak. 1) Oddział sanitarny. Zupełny brak oddziału sanitarnego przy rzeźni daje się od szeregu lat bardzo silnie odczuwać. Sekcye zwierząt, mające na celu potrzebę stwierdzenia choroby i wydania odpowiednich zarządzeń, ważnych nie tylko dla gospodarstwa krajowego, ale także i dla życia i zdrowia ludzkiego, odbywają się dziś w sposób nieod-

powiadający nauce, bezpieczeństwu mieszkańców miasta, a z wielkim niebezpieczeństwem dla i życia osób przy sekcyi zajętych. Projektuje się na gruntach miejskich między rzeźnią a zakładem oprawcy położonych oddział sanitarny, któryby się składał z dwóch stajen, przeznaczonych dla bydła podejrzanego i chorego, gnojarki, oraz z dwu hal sekcyjnych, jednej o trzech stanowiskach, przeznaczonej do bicia bydła rogatego, drugiej do bicia nierogacizny wraz z parzelnią i kompletnem urządzeniem, odpowiadającym potrzebom czasu i względom bezpieczeństwa sanitarnego. 2) Zakład do przerabiania mięsa zupełnie nieprzydatnego do spożycia, krwi i padliny na tłuszcze, klej i nawozy. W rzeźni krakowskiej zakupuje się około 80.000 kłgr. mięsa nieprzydatnego zupełnie do spożycia i około 20.000 padliny, nadto przeszło 360.000 litrów krwi spływa do kanałów. Materiał ten nie powinien iść na marne, przedstawia on bowiem znaczną wartość. Ze 100.000 kłgr. mięsa i padliny przy użyciu aparatów systemu Podwila można uzyskać: a) tłuszczu (smarów) około 6.800 kłgr., b) kleju stolarskiego około 8.000 kłgr., c) mączki nawozowej około 27.000 kłgr., wartości 9.500 kor., zaś ze 360.000 litrów krwi można mieć d) mączki nawozowej lub karmy dla ryb albo psów około 70.000 kłgr., wartości 11.000 kor. Przy zastosowaniu aparatu Podwila można nie tylko spełnić obowiązek sanitarny, ale także podnieść dochody rzeźni przez jej uprzemysłowienie. Koszt tych zakładów wyniesie kwotę 271.500 kor. 3) Oddział fabryczny dla topienia łoju, kosztem 87.000 kor.

Do trzeciej grupy należy w związku z kaliferyą będący zakład dla oprawcy. Narzekania na obecny zakład, przed wielu laty nader prymitywnie urządzone, a obecnie już bardzo zniszczone, najzupełniej nieodpowiadający potrzebom, są zupełnie słuszne. Przedewszystkiem oprawisko w tak wielkim mieście jak Kraków jest czemś, czego dłużej ścierpieć nie można. Aparat Podwila, o którym była mowa w poprzednim ustępie, usunie złe. Zwierząt zabitych z powodu choroby i padliny nie będzie się zakopywać, ale przerabiać na klej, tłuszcze i mączkę nawozową. Zakład dla oprawcy potrzebuje następujących budowli: 1) Budynku mieszkalnego oprawcy i jednego pomocników, kosztem 15.470 kor. 2) Oddziału sanitarnego kosztem 17.160 kor. 3) Wozowni na pomieszczenie klatek dla psów, kosztem 11.060 kor. Kanalizacja, wodociągi i bruki tego oddziału kosztować będą około 27.800 kor. Dla oddziału sanitarnego rzeźni, oraz dla zakładu oprawcy musi być urządzoną odczyszczalnia biologiczna wód brudnych i odpadków zwierzęcych. Koszt takiej odczyszczalni wyniesie około 18.000 kor.

Zaznaczyć trzeba, że w projekcie tym uwzględniono wiele żądań naszego Towarzystwa, wyrażonych w memoryale przedłożonym w swoim czasie prezydentowi Magistratu, natomiast pominięto postulaty mniej ważne pod względem ekonomicznym, a piekące ze względów humanitarnych i kulturalnych, jak wprowadzenie tak w rzeźni, jak i rakarni przyjętego już wszędzie w zachodniej Europie sposobu zabijania zwierząt zapomocą specjalnych przyrządów, ogrzewanie w zimie ubikacji w rakarni przeznaczonej do przetrzymywania złapanych psów i w. i. W tej sprawie zamierza

Towarzystwo poczynić dalsze kroki i sądzić można, że starania nie pozostaną bez rezultatu, gdyż koszty połączone z uwzględnieniem naszych postulatów, wobec olbrzymiego preliminarza wydatków byłyby minimalne, a zakłady te stanęłyby także i pod względem kulturalnym na równi z innymi tego rodzaju zakładami europejskimi.

WYKAZOBIENIE KALIBROWANE

Z... (The following text is extremely faint and largely illegible, appearing to be a list or index of items.)